Vleermuisbunkers Camminghaburen en Westeinde

Welke soorten te verwachten?

In zowel Camminghaburen als Westeinde kunnen in theorie zes soorten vleermuizen in de te realiseren bunkers verwacht worden. Hiervan zijn er enkele soorten die sneller gebruik zullen maken van een vleermuisbunker dan andere. Algemene gebruikers van een bunker als winterverblijfplaats, zijn Watervleermuis, Baardvleermuis en Gewone grootoorvleermuis. Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger zijn weliswaar algemeen rondom Leeuwarden, maar maken voor overwintering gebruik van andere objecten.

Hieronder wordt even kort per vleermuissoort uiteengezet wat voor eisen zij stellen aan een bunker en wat de verspreiding is rondom Leeuwarden.

Gewone dwergvleermuis

Zeer algemene soort, zowel landelijk als rondom Leeuwarden. In voorjaar en zomer gebouwbewonend, maar in het najaar kunnen de mannetjes paarverblijfplaatsen in bomen of nestkasten hebben. Overwinteren doen Gewone dwergvleermuizen in spouwmuren, achter betimmering, in spleten in muren van kerkzolders, grotten, groeves, bruggen en parkeergarages.

Het zijn geen stabiele slapers. Bij mild weer worden ze wakker en gaan op jacht. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op. Minder snel te verwachten in een bunker.

Ruige dwergvleermuis

Algemene soort, zowel landelijk als rondom Leeuwarden. Verblijfplaatsen zijn bekend van zowel gebouwen (achter gevelbetimmering, onder dakbedekking, in spouwmuren en op zolders) als bomen (holten, loshangend schors en nestkasten). Overwinteren gebeurt in gebouwen, houtstapels, boomholten en kasten.

Het zijn geen stabiele slapers. Bij mild weer worden ze wakker en gaan op jacht. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op. Minder snel te verwachten in een bunker.

Laatvlieger

Algemene soort, zowel landelijk als rondom Leeuwarden. Volledig gebouwbewonende soort. Verblijfplaatsen zijn bekend van spouwmuren, achter gevelbetimmering, onder dakpannen en loodslabben bij schoorstenen, soms op (kerk)zolders. Overwinteren doen Laatvliegers in nauwe en relatief droge plaatsen zoals spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders en soms ook kieren dicht bij de ingang van grotten.

Over de winterslaapstrategie is weinig bekend. Ze worden van november tot maart/april nauwelijks waargenomen. Mogelijk wel te verwachten in een bunker.

Gewone grootoorvleermuis

Algemene soort, maar nooit in hoge aantallen. De soort is sterk gebonden aan kleinschalig landschap en bosgebieden en komt in Leeuwarden onder andere voor in de Kleine Wielen, Leeuwarder Bos en Camminghaburen. Waarschijnlijk komt de soort ook in Westeinde voor.

In voorjaar en zomer gebruikt de Gewone grootoorvleermuis uiteenlopende verblijfplaatsen. Zo zijn ze gevonden op zolders, achter gevelbetimmering, vensterluiken, in spouwmuren, onder dakpannen, in holten en spleten in bomen en in nestkasten. Overwinteren doen ze vooral in ondergrondse ruimten, zoals grotten, oude steenfabrieken, bunkers, forten en (ijs)kelders. Soms worden ze ook aangetroffen op zolders, in kerktorens en een enkele keer in boomholtes.

De winterslaapperiode duurt van oktober/november tot maart/april. Het zijn geen stabiele slapers. Vooral dieren die in winterverblijven met wisselende temperaturen overwinteren, worden, ook bij koud weer, regelmatig wakker. Ze jagen dan bijvoorbeeld op zolders of in kelders op de daar overwinterende vlinders.

Watervleermuis

Algemene soort, zowel landelijk als rondom Leeuwarden. De soort komt voor in half open tot gesloten, waterrijk en bosrijk landschap. In een bosarme omgeving worden soms ook wel kleine groepen op zolders gevonden.

In voorjaar en zomer een hoofdzakelijk boombewonende soort, die soms ook wel op kerkzolders, in vleermuiskasten, bunkers en oude forten wordt gevonden. Overwinteren doen ze voornamelijk in ondergrondse objecten, zoals grotten, groeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten en (ijs)kelders. Soms overwinteren ze ook op kerktorens en in boomholten.

Het zijn stabiele slapers die van september/oktober tot maart/april overwinteren.

Baardvleermuis

De baardvleermuis komt in heel Nederland voor, maar is over het algemeen een zeldzaamheid. Vooral uit de zomerperiode zijn maar weinig waarnemingen bekend. Dat komt doordat de baardvleermuis met een batdetector maar moeilijk van andere vleermuissoorten (waaronder Watervleermuis) te onderscheiden is. In de winter wordt de soort echter vrijwel overal in Nederland aangetroffen, met soms redelijk grote aantallen. Daardoor bestaat het vermoeden dat deze soort in de zomer mogelijk algemener is dan tot nu bekend. Deze situatie is ook in Leeuwarden van toepassing. Er zijn geen zomerwaarnemingen van de soort bekend maar wel overwinterende dieren in het Bos van Ypey.

In de zomer is de Baardvleermuis een hoofdzakelijk boombewonende soort, al zijn er ook verblijfplaatsen in nestkasten, zolders, achter gevelbetimmering en vensterluiken bekend. Overwinteren doen ze vooral in ondergrondse ruimten, zoals groeven, bunkers, forten, oude steenfabrieken en (ijs)kelders.

Het zijn stabiele slapers die relatief lage temperaturen verdragen. De winterslaap duurt van oktober tot maart of april.

Haalbaarheid bunker en belemmeringen huidig gebruik omgeving

Camminghaburen

De te realiseren winterverblijfplaats in Camminghaburen is gelegen in een grote groenstructuur aan de noordkant van de woonwijk. In de nabijheid ligt de Groninger straatweg, maar daar is de bunker van gescheiden door een sloot en een ventweg. In de directe omgeving van de te realiseren bunker is geen verlichting aanwezig, wel staan er lantaarnpalen naast de Groninger straatweg.

De parkachtige omgeving in Camminghaburen zorgt voor een directe verbinding met de woonwijk, maar ook met de Kleine Wielen. Dit maakt de toegankelijkheid van de bunker voor vleermuizen hoog.

Er loopt geen voetpad vlak naast de te realiseren vleermuisbunker, om erbij te komen, dient eerst door ruige vegetatie te worden gelopen. Dit schrikt mogelijk sommige mensen af. Hoewel de kans op vandalisme altijd blijft bestaan, is deze hierdoor wel lager.

Westeinde

De te realiseren winterverblijfplaats voor vleermuizen in Westeinde is gelegen in een park nabij bebouwing, infrastructuur (wandel- en fietspad) en een vijver. De bunker wordt waarschijnlijk gerealiseerd met de invliegopening boven het water. Het voordeel hiervan is dat vandalisme mogelijk beperkt blijft, omdat de bunker minder goed te bereiken is, ondanks de ligging midden in de woonwijk.

Er staan wel lantaarnpalen in de directie omgeving van de te realiseren bunker. Wellicht dat de kleur van de lantaarnpaal het dichtste bij de bunker veranderd kan worden naar amberkleurig licht, of uit kan worden gedaan. Licht kan namelijk verstorend werken voor vleermuizen om gebruik te maken van de bunker. Zeker soorten als Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis zijn lichtgevoelig.

Ook de wijk Westeinde is middels bomenrijen en tuinen verbonden met grote groenstructuren in de omgeving, zoals het Leeuwarder Bos. Daardoor is de ligging van een vleermuisbunker in Westeinde een goede plek, waar vleermuizen, gelet op lijnvormige elementen in het landschap, wel kunnen komen.

Foto's

Baardvleermuis in winterslaap in een grotachtige structuur.

Gewone grootoorvleermuis in winterslaap in een grotachtige structuur.

Twee Watervleermuizen en een Baardvleermuis in een ijskelder bij Oranjewoud.

Een Ruige dwergvleermuis in winterslaap in een kerk.

Merel Zweemer
25 augustus 2022